

УДК 657.6:004.9

Б. В. Кудрицький

канд. екон. наук, ст. викладач кафедри аудиту,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

КОНЦЕПТУАЛЬНИ ОСНОВИ ПОБУДОВИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ АУДИТУ

В статье сформулированы отдельные аспекты построения современной системы автоматизации аудита, требования к ее структуре и наполнению основных элементов обеспечивающей подсистемы: информационному, организационному, математическому и прочим.

The article describes some aspects of modern building audit automation system, requirements for its structure and filling the main elements of the subsystem provides: information, organization, mathematical and others.

У статті сформульовано окремі аспекти побудови сучасної системи автоматизації аудиту, вимоги до її структури і наповненню основних елементів забезпечуючої підсистеми: інформаційному, організаційному, математичному та іншим.

Ключевые слова: *информационная система, автоматизация аудита, комплексная система автоматизации аудиторской деятельности.*

Keywords: *information system, automation of audit, complex system of automation of audit activity.*

Ключові слова: *інформаційна система, автоматизація аудиту, комплексна система автоматизації аудиторської діяльності.*

Інформаційна система є невід’ємною складовою будь-якої організації і створюється з метою забезпечення виробництва потрібної для організації інформації, створенні передумов для ефективної комунікації між усіма членами організації та формування інформаційного середовища, необхідного для здійснення ефективного управління та досягнення мети організації.

Основною метою створення інформаційної системи аудиту (ІСА) є автоматизація процедур перевірки та забезпечення координації дій усіх членів аудиторської групи від підготовки та проведення перевірки до надання аудиторського висновку.

На сьогодні в Україні та Росії здійснено розробку систем автоматизації аудиторських перевірок, наприклад ІС «Турбо Аудит», Audit XP «Комплекс аудит», «Експрес Аудит:Проф», «Аудит ІТ». Дослідження деяких з них (див. [7]) дозволило зробити висновок про те, що загальним недоліком, спільним для існуючих систем є частковий характер вирішення задач аудиту. Існуючі ІСА обмежуються переважно автоматизацією окремих аудиторських перевірок чи окремих аудиторських процедур, не забезпечуючи таким чином автоматизації усього комплексу задач, що постають перед аудитором та вирішуються ним у процесі здійснення аудиторської діяльності. Іще одним значним недоліком існуючих систем є їх орієнтація на методика та специфіку конкретних аудиторських компаній, що виступали постановниками задач при їх створенні. Таким чином, їх поширення на ринку та впровадження в діяльність інших аудиторських компаній або вимагає суттєвого доопрацювання, або призводить до поширення недоліків, притаманних методикам закладеним в основу таких систем розробниками.

Вважаємо, що недоліки, притаманні існуючим системам, прямо пов'язані з відсутністю науково-обґрунтованих концепцій побудови сучасних автоматизованих інформаційних систем аудиту, які визначали б вимоги до змісту таких систем, структуру та функціональне наповнення, здатне забезпечити можливості формування кожною окремою аудиторською фірмою власної оптимальної методики проведення перевірок.

У зв'язку з цим, метою даної роботи є спроба визначення вимог до автоматизованої системи аудиту та формування на підставі об'єктивного та обґрунтованого підходу положень концепції сучасної вітчизняної автоматизованої інформаційної системи аудиту. Втім обмеженість обсягів даної статті не дозволяє всебічно розглянути поставлену проблему, в зв'язку з чим у даній роботі буде окреслено окремі основні аспекти побудови інформаційної системи аудиту (ІСА).

Починаючи з середини 90-х років ХХ ст. і дотепер дослідженню цих та інших проблем автоматизації аудиту в тій чи іншій мірі присвячувались праці Я. А. Гончарука, В. Л. Комісаров, Б. Е. Одинцова, В. І. Подольский, В. С. Рудницького, А. Н. Романова, В. С. Івахненкова, Н. С. Щербакової та ін.

Разом з тим, у жодній з розглянутих праць не було запропоновано цілісної концепції побудови інформаційної системи, здатної

забезпечити комплексне вирішення проблеми автоматизації аудиторської діяльності, як того вимагають вимоги сьогодення. Разом з тим, як слушно зауважили у своїй праці Я. А. Гончарук та В. С. Рудницький, вірною є думка про те, що сучасна комплексна система аудиту не може обмежуватися виключно питанням аудиту фінансової звітності: «Варіант, за якого використовується тільки комплекс «Аудит фінансової звітності», характерний для початкової стадії аудиту в Україні...» [4, с. 179]. Дійсно, сучасний рівень розвитку інформаційних технологій дозволяє вимагати створення систем, направлених на комплексну автоматизацію аудиторської діяльності в цілому. Автоматизація аудиту фінансової звітності при цьому має виступати в якості одного із сценаріїв, що реалізуються в межах такої автоматизованої системи аудиторської діяльності.

Основним завданням такої системи має стати максимальне зменшення обсягів ручної роботи аудитора при здійсненні аудиторської діяльності, автоматизоване генерування підсумкових аудиторських документів та звітності аудиторських фірм, ведення архіву компанії тощо.

Виходячи зі сказаного, а також враховуючи особливості організаційної структури аудиторських компаній, та їх діяльності в процесі перевірки можна визначити особливості обробки інформації в ІСА (рис. 1).

Спираючись на потреби практичної діяльності вітчизняних аудиторів можна визначити такий ряд вимог та принципів, яким має відповідати ІСА:

а) *достатня гнучкість та настроюваність параметрів* — ІСА повинна забезпечувати можливості швидкого налаштування та зміни типових сценаріїв розрахунків, друкованих форм робочих документів та звітів;

б) *простота, інтуїтивність та ергономічність інтерфейсу* — зважаючи на складність та творчий характер роботи аудитора ІСА повинна задовольняти підвищені вимоги щодо ергономічності. Зокрема, усі екранні форми повинні бути виконані у єдиному стилі, з однаковим розташуванням основних елементів, мати єдині графічні елементи управління та навігації. Зважаючи на високу вартість робочого часу аудитора та його відповідальність перед клієнтом за своєчасність виконання послуг система повинна забезпечувати високу надійність опрацювання нештатних операцій та відновлення бази даних;

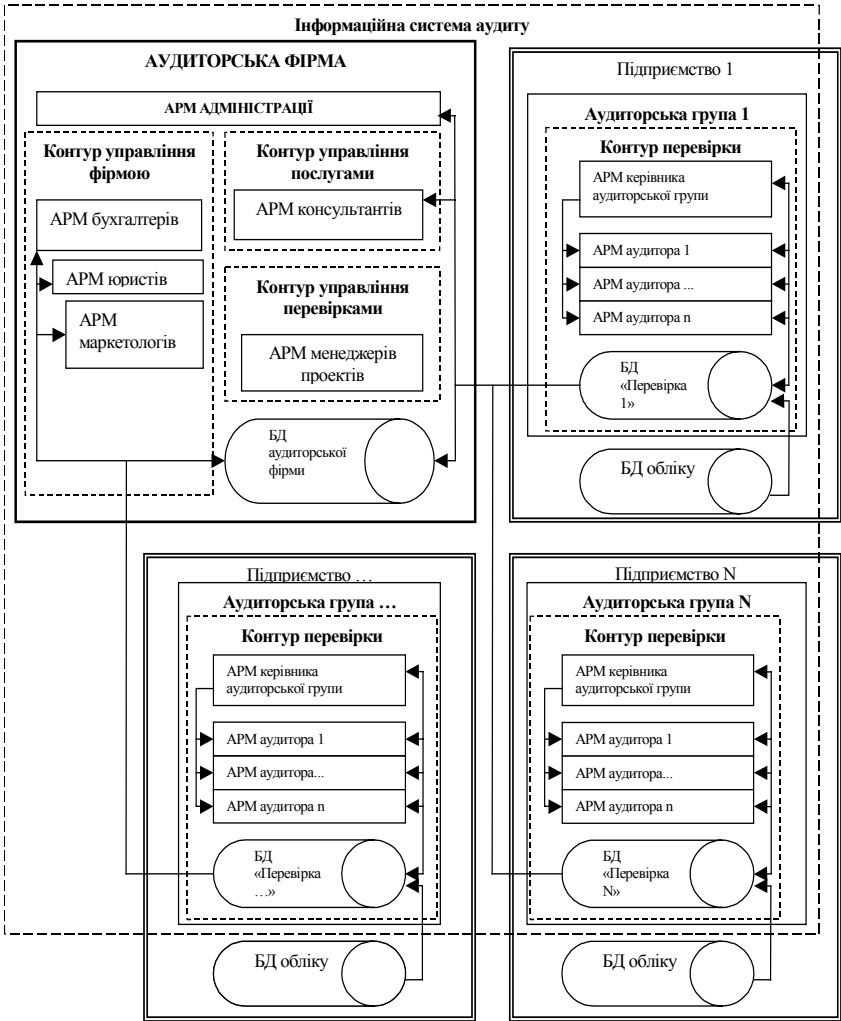

Рис. 1. Організація обробки даних в ІСА

в) імпортування/експортування даних. ІСА має забезпечувати не лише здійснення аудиторських перевірок, але й визначення вартості аудиторських перевірок, реєстрацію договорів та веден-

ня обліку витрат, понесених аудитором у ході проведення перевірки тощо. У зв'язку з цим, ІСА має надавати можливість аудитору переносити інформацію про перевірку до ІС обліку фірми. Також, враховуючи, що аудиторські групи при проведенні перевірки працюють на виїзді, ІСА повинна забезпечувати можливість перенесення завдань на робочі машини аудиторів та перенесення зібраної аудитором інформації, накопиченої на робочих станціях, до бази даних аудиторської фірми;

г) *безпека даних та збереження конфіденційної інформації*. Беручи до уваги високу відповідальність аудиторів перед клієнтом за нерозголошення інформації, та враховуючи ризик втрати електронних носіїв інформації та мобільних робочих станцій аудиторів, до ІСА висувається підвищені вимоги щодо надійності збереження бази даних. З цією метою вся інформація на робочих станціях та у базах даних аудиторської фірми в ІСА має зберігатись на дисках та носіях у зашифрованому вигляді. Також ІСА має бути обладнана системою авторизації доступу високого рівня надійності;

д) *ведення архіву та БД компанії*. ІСА має підтримувати ведення БД аудиторської фірми та електронного архіву перевірок, його поповнення та редагування.

Окреслені вимоги визначають і відповідну структуру ІСА, яка має будуватись як комплекс, що складається з окремих контурів та взаємопов'язаних модулів. Зокрема, у контурі управління фірмою мають бути реалізовані модулі «Управління аудиторською фірмою», «Імпорт/експорт даних», а також модуль «Нормативно-правова підтримка».

В межах контуру управління послугами мають бути реалізовані модулі «Нормативно-правова підтримка» та модулі «Аналіз» і «Формування шаблонів та сценаріїв розрахунків».

До контуру управління перевітками включаються модулі «Аудиторська перевірка», «Аналіз», «Правова підтримка», «Формування шаблонів та сценаріїв розрахунків» (рис. 2).

Узагальнюючи сказане необхідно відмітити, що питання змісту елементів забезпечення ІСА наповнення основних модулів ІСА залишається питанням, що потребуватиме подальшого дослідження та обґрунтування. Визначені в даній статті основи побудови інформаційної системи аудиту до певної міри сприятимуть створенню такої ІС, що відповідатиме вимогам та потребам вітчизняних аудиторів та специфіці аудиторської діяльності.

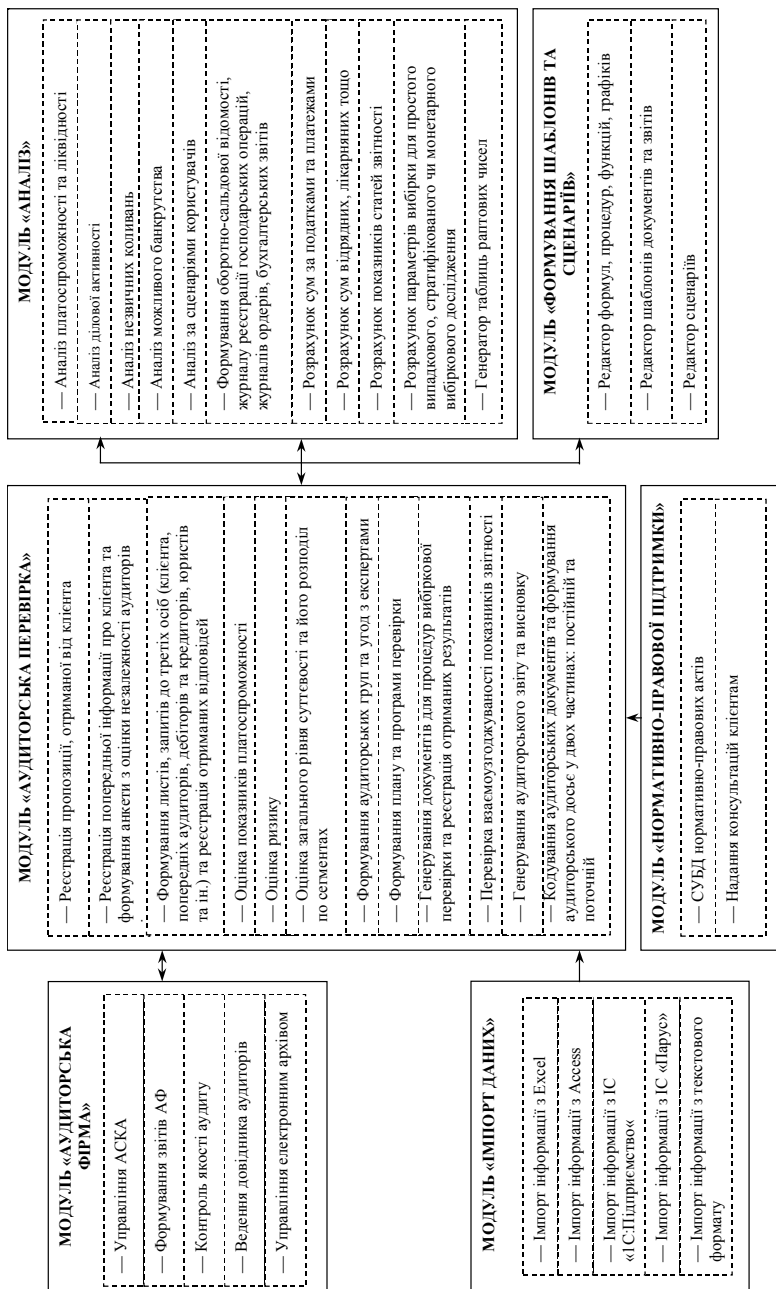

Рис. 2. Основні підсистеми ІСА

Література

1. Техническое задание на создание автоматизированной системы ГОСТ 34.602-89. — [Електрон. дані]. — Режим доступу: http://www.rugost.com/index.php?option=com_content&task=view&id=108&Itemid=74#4_3_7. — Дата доступу: жовт. 2009. — Назва з екрана.
2. Концепция информационной системы — [Електрон. дані]. — Режим доступу: <http://sysinform.ru/koncepciya-informacionnoj-sistemy>. — Дата доступу: березень 2010 р. — Назва з екрана.
3. Порядок розрахунку показників ліквідності та фінансового стану торговців цінними паперами, затвердженого рішенням Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 21 березня 1997 р. № 3 зі змінами і доповненнями згідно з рішенням ДКЦПФР № 67 від 20.03.2001.
4. Гончарук Я. А., Рудницький В. С. Аудит: Навч. посіб. — Львів: Світ, 2002. — 296 с.
5. Кудрицький Б. В. Концепція автоматизації аудиторської діяльності // Економіка та підприємство: Зб. наук. праць молодих учених та аспірантів. Вип. 14 / Відп. ред. С. І. Дем'яненко. — К.: КНЕУ, 2005. — С. 164—170.
6. Подольский В. И., Щербакова Н. С., Комиссаров В. Л. Компьютерный аудит: Практ. пособие / Под ред. проф. В. И. Подольского. — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2004. — 128 с.
7. Кудрицкий Б. В. Использование информационных технологий при аудите финансовой отчетности // Материалы научно-практической конференции «Перспективные разработки науки и техники». Т. «Экономические науки». — Белгород: Руснаучкнига; Днепропетровск: Наука и образование, 2004. — С. 39—43.

Стаття надійшла до редакції 15.01.2010 р.

УДК 657

О. Е. Кузьмінська

канд. екон. наук, доц.,
доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних
установах та економічного аналізу,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ОБЛІК ГУДВІЛУ ПРИ ФОРМУВАННІ КОНСОЛІДОВАНОЇ БАНКІВСЬКОЇ ГРУПИ

Рассматриваются вопросы регулирования отечественными и международными учетными стандартами оценки и признания в учете гудвилла при приобретении контроля, а также методические и организационные аспекты учета гудвилла на балансе материнского банка и его отображения в консолидированной финансовой отчетности.